

JEDNÁNÍ ČESKOSLOVENSKÉ VLÁDY S Vatikánem v letech 1963 - 1967*

KAREL K A P L A N

KAPLAN, K.: The Negotiations of the Czechoslovak Government with Vatican in the Years 1963-1967. *Historický časopis*, 48, 2, 2000, pp. 283-316, Bratislava.

Due to the initiative of Czechoslovak Government, the Czechoslovak-Vatican relations were closed in the year 1950, but not officially interrupted. At the beginning of the 60s Vatican showed (the initiative of the Pope John XXIII) interest in the negotiations on mutual relations and on the position of Catholic Church in Czechoslovakia and the Czechoslovak government replied positively. Several Czechoslovak bishops were allowed to take part in the IInd Vatican Council in Autumn 1962. E. Nécsey, the bishop, brought from Rome Vatican's proposals for the negotiations on a wide range of existing problems, but the Czechoslovak government kept, however, more or less a wait-and-see policy. Compared to Vatican the Czechoslovak government was in a more favourable situation because they have the situation in Czechoslovakia fully under control.

History. Czechoslovakia. Negotiations of the Czechoslovak government with Vatican in the years 1963-1967.

Změny v mezinárodních vztazích, v nichž se na počátku šedesátých let střídaly tendence k uvolnění s prvky prudkého zostření napětí mezi oběma světovými tábory, vytvořily podmínky pro řešení poměru mezi československou vládou a Vatikánem. Ve stejném směru působily i události a proměny v katolické církvi spojované s papežem Janem XXIII. (1958 - 1963) a s II. vatikánským koncilem. Reakce na zmírnění mezinárodního napětí, symbolizovaná papežem, podnítila tvůrce církevní politiky ve státech sovětského bloku se stále velkým vlivem katolické církve k úvahám o možnostech a důsledcích prováděných i očekávaných korektur politiky Vatikánu.

Po více než roční činnosti Jana XXIII. jednala československá delegace 8. - 12. 1. 1960 v Moskvě o církevněpolitických problémech s pracovníky Výboru pro záležitosti církvi při radě ministrů SSSR. Československou delegaci tvořili vedoucí církevního sekretariátu ministerstva školství a kultury Karel Hruza a náčelník příslušného úseku Státní bezpečnosti Miloslav Košnar. K hlavním bodům rozhovorů patřilo téma *Vatikán a mezinárodní katolicismus* a účastníci se shodli na tom, že zásadní nepřátelská politika Vatikánu vůči SSSR a lidově demokratickým státům zůstala nezměněna, pouze se změnila taktika: nadále se snaží zneužívat církve pro podvratnou činnost a »na místo otevřeného politického boje se státem vybízí k zesílení masové práce mezi pracujícími, hlavně mezi mládeží«. Sověští zástupci považovali za nutné vypracovat proti zesílené činnosti Vatikánu »zásady boje proti vlivům této politiky«. Sovětský výbor pro církve, který už takový velmi obsáhlý návrh zpracoval a předkládal jej příslušným vládním místům ke schválení, vycházel ze dvou zásad: zesílit propagandu mezi obyvateli o politice Vatikánu a znemožnit jeho pokusy o využití církve k politickým cílům.¹

V roce 1962 Vatikán projevil iniciativu, která nepřímo obsahovala návrh československé vládě na jednání o vzájemných vztazích a o postavení církve. Praha v roce 1950

* Touto problematikou se v širším časovém záběru zabývá také práce PEŠEK, J. - BARNOVSKÝ, M.: Pod kuratelou mocí. Církev na Slovensku v letech 1953 - 1970. Bratislava, Veda 1999.

¹ Státní ústřední archiv (SÚA), fond 02/2, sv. 250, a. j. 333, informace.